

Adalar ve Ulaşım

Haluk GERÇEK

İTÜ İnşaat Fakültesi,
Emekli Öğretim Üyesi

ADALAR ULAŞIM SEMPOZYUMU

30 Kasım
14:00

Konuşmacılar:
Haluk Gerçek
İTÜ Emekli Öğretim Üyesi
"Adalar ve ulaşım"

Prof. Dr. Ferhan Gezici
"Aşırı turizm ve destinasyon yönetimi"

Doç. Dr. İmge Akçakaya Waite
"Katılımcılık nedir, ne değildir?
Katılımcı planlama yaklaşımları ve pratikleri"

Psikoterapist Özgür Atlas
"Engelli ulaşımı"

Önder Akgedik
Enerji ve İklim Uzmanı
"Halkın iklim dostu ulaşım planı;
yol haritası önergesi"

CAVCAV CAFE ATATÜRK MEYDANI, BÜYÜKADA

Adalar Ulaşım Sempozyumu, 30 Kasım 2024.

Adalar Ulaşım Çalıştayı

- 28.08.2019 tarihinde Adalar Ulaşım Çalıştayı gerçekleştirildi.

Kaynak: Adalar Ulaşım Çalıştayı, İBB, 2019.

Adalar Ulaşım Çalıştayı

Kaynak: Adalar Ulaşım Çalıştayı, İBB, 2019.

ADA İÇİ TOPLU ULAŞIM

Masa No : 1

Moderatör: Prof. Dr. Haluk GERÇEK

YAYA ULAŞIMI, BİSİKLET VE AKÜLÜ ARAÇ KULLANIMI

Masa No : 2

Moderatör: Doç. Dr. Eda BEYAZIT

HAYVAN HAKLARI VE ÇEVRE

Masa No : 3

Moderatör: Prof. Dr. Murat ARSLAN

ADALAR LOJİSTİK SİSTEMLERİ

Masa No : 4

Moderatör: Prof. Dr. Alper ÜNLÜ

ADALAR ARASI VE ANA KARAYA ULAŞIM

Masa No : 5

Moderatör: Sinem Serhan DEDETAŞ

TURİZM VE REKREASYON

Masa No : 6

Moderatör: Prof. Dr. Mehmet OCAKÇI

Adalar İlçesi Strateji Belgesi ve KANİP

- Adalar'da, 2019 Eylül ayında, 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı (KANİP) hazırlanmasına yönelik katılımcı planlama sürecine başlandı.
- KANİP çalışmalarının da Strateji Belgesinin vizyon ve ilkeleri ile önerilen strateji ve eylemler doğrultusunda hazırlanması öngörüldü.
- **Vizyon: “Tarihi, kültürel ve doğal çeşitliliklerin izinde, dengeli ve dayanıklı birlikte yaşam alanı Adalar.”**

Kaynak: Adalar İlçesi Strateji Belgesi, İBB, 2021.

Adalar 1/1000 Ölçekli KAUIP Plan Hükümleri

2.24 Ulaşım Düzeni:

Yaya yolları, çıkmaz sokaklar, meydanlar, meydancıklar, merdivenli yollar, plan içindeki ulaşım düzenini oluşturmaktadır.

- Yaya Yolları: Yaya kullanımını için oluşturan yollardır. Yaya ağırlıklı yollarının UKOME tarafından elektrikli araç ve bisiklet kullanımı için izinlendirilen kısımları da yay yolu kapsamındadır.
- Çıkmaz Sokaklar: Geleneksel doku içerisinde oluşan çıkmaz sokaklardır.
- Merdivenli Yollar: Arazi eğimi nedeniyle oluşan merdivenli yaya yollarıdır.
- Meydanlar: Toplanma, seyir, dinlenme gibi değişik işlevlere cevap verebilen düzenlenmiş alanlardır.

Adalar 1/1000 Ölçekli KAUIP Plan Hükümleri

3.1.27. Ulaşım:

- Planda gösterilen yollar genel ulaşım şemasını göstermekte olup **yaya önceliklidir.** Adalar'da yaya, bisiklet, elektrikli araçlar gibi yeşil ulaşım modlarının bir arada olduğu toplu ulaşım güzergahları, Adalıların ve ziyaretçilerin talep ve ihtiyaçları ile ekolojik hassasiyetler dikkate alınarak belirlenecektir.
- Bu planın yol kurgusu ile uyumlu **Yaya Öncelikli Hareketlilik Planı** hazırlanacaktır.
- UKOME kararı ile belirlenen elektrikli araç sayıları ve güzergâh uzunlukları, turizm taşıma kapasitesi çalışmasıyla revize edilebilir.
- Plan sınırları içerisinde **tüm yollarda kullanılacak olan döşemeler,** belediyesince hazırlanacak veya hazırlatılacak Yol Uygulama Projeleri, Sokak Sağıklaştırma Projeleri veya Kentsel Tasarım Projelerinde belirlenecek ve Koruma Bölge Kurulunca alınacak karara göre uygulama yapılacaktır.

Yaya Öncelikli Yol

Yayaların yolun bütün bir kesimini rahatlıkla kullanabilecekleri ve yol üzerinde oyun oynamalarına izin verilen yol.

Fotoğraf: Adalar Sivil İnsiyatifi

Adalar 1/1000 Ölçekli KAUIP Plan Hükümleri

Hazırlanacak olan projelerde;

- Bütün yollar Ekolojik Kentsel Tasarım Rehberi kriterleri doğrultusunda hemzemin ve geçirimli olacak şekilde karbon ayak izi düşük malzeme kullanılarak yapılacaktır.
- Sokak dokusunda var olan özgün döşemeler korunacak, eksik kısımların mevcut döşemenin boyut, form, malzeme ve tekniği kullanılarak tamamlanmasına özen gösterilecektir.
- Yol kaplamalarında geçirimli malzeme kullanılması zorunludur.
- Yeni yapılacak yollarda mevcut ağaçlar korunacaktır.
- Yol kenarlarında yoldan yüksek kaldırım düzenlemesi yapılmayacaktır.
- Yol döşemesinin devamı olarak, mevcut ağaçlara zarar verilmeden, yayaların yürüyüş alanları görsel olarak ayrılacaktır.
- Yol eğimleri tespit edilecektir.
- Yapılacak yol kazı çalışmaları ile özellikle maili inhidam (yıkıma meyilli) durumundaki tescilli yapıların zemin dengelerinin bozulmaması için önlemler geliştirilecektir.

Merdivenli Yollar:

- Özgün merdivenli yollar korunacak, eksik kısımlar mevcut döşemenin boyut, form, malzeme ve tekniği kullanılarak tamamlanacaktır.
- Yeniden düzenlenmeleri gerektiğinde mevcuda uygun ölçü, biçim ve malzemeler kullanılacaktır.

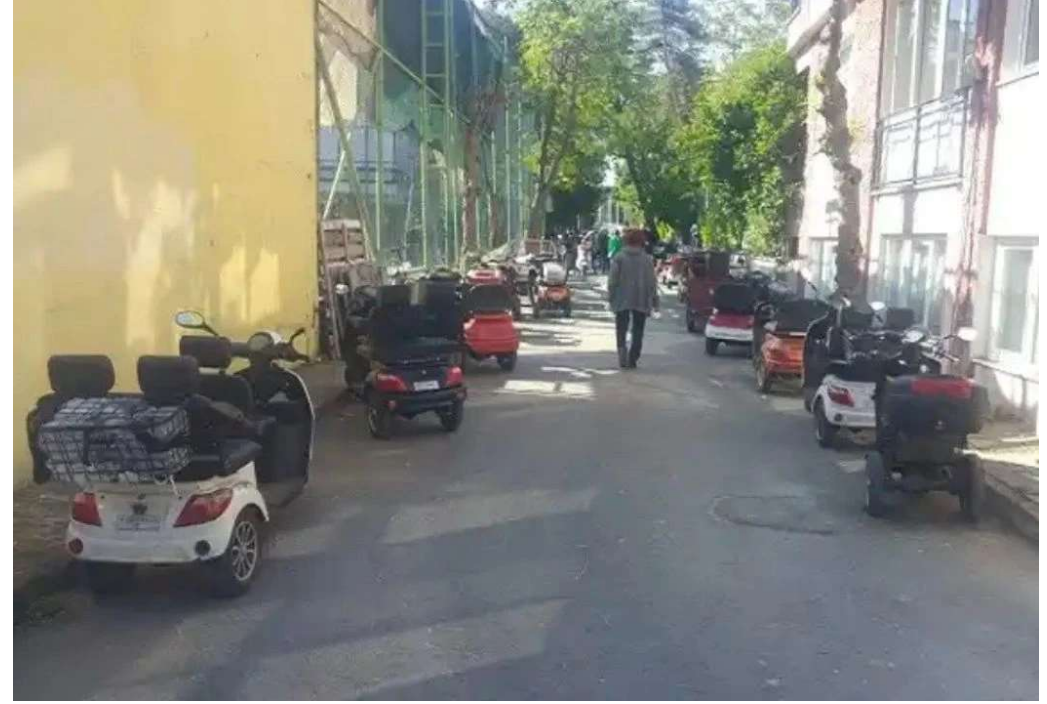
İmar-Ulaşım Düzenleme Yetkisi Kararları

- Adalar, 1984 yılında SİT alanı yapıldı. 2021 yılında Cumhurbaşkanı kararıyla 'Özel Çevre Koruma Bölgesi' (ÖÇKB) ilan edilerek imar düzenleme yetkisi İBB' alınıp ÇŞİDB'na verildi.
- 20.12.2019 tarihinde ruam hastalığı nedeniyle insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından atların faytonlara koşulmasının 3 ay süre ile durdurulmasına karar verildi.
- 16.01.2020 tarihinde faytonlar kaldırıldı. 277 fayton ve atların satın alınmasına ve ulaşım hizmetinin UKOME tarafından belirlenecek sayıdaki elektrikli araçlarla yapılmasına karar verildi.
- 13.02.2020 tarihinde, elektrikli araçlarla taşımacılık işinin İETT tarafından yapılmasına karar verildi.

İmar-Ulaşım Düzenleme Yetkisi Kararları

- 6.02.2020 tarihinde UKOME tarafından alınmış olan “Adalardaki bütün yolların yaya yolu olarak ilan edilmesi” kararı 23.07.2020 tarihinde yine UKOME kararı ile kaldırıldı. Vapur iskeleleri çevresindeki yolların yayalaştırılması projesi kapsamındaki yollar dışındaki yolların tamamının taşıt, yaya ve bisiklet kullanımına açılması kararı alındı.
- 30.07.2020’de elektrikli araç seferleri başladı.
- 20.08.2020 tarihinde UKOME kararı ile, tam teşekküllü hastane onaylı heyet raporu olanlar dışında, bireysel akülü araçların kademeli olarak 30.06.2020’ye kadar tamamen kaldırılmasına karar verildi.
- Kasım 2024’de İstanbul 8. İdare Mahkemesi, ÇŞİDB’nin hazırladığı KANİP’nin yürütülmesini durdurdu.

Ulaşım Sorunları

- Yazın gününbirlik ziyaretçilerin gelmesiyle kullanımı artan bisikletler, yaygın ve kontrolsüzce kullanılan bireysel akülü araçlar, elektrikli otobüsler (12 kişilik), taksiler (4 kişilik), kamu araçları ve yayalardan oluşan kaotik bir trafik sorunu,
- Süregelen ölümlü ve yaralanmalı kazalar,
- Yaşlılar, hasta ve çocuklu bireyler için yetersiz acil ulaşım,
- Erişilebilirliğin artması nedeniyle oluşabilecek ek yapılaşma baskısı,
- Uygulamalarda kültürel ve ekolojik duyarlılıkların yeterince göz önünde tutulmaması,
- Ulaşım ve lojistik sistemlerin afetlere ve krizlere dayanıklı hale getirilmemesi,
- Acil müdahale planlarının hazırlanmaması,
- Katılımcılıktan uzak kararlarla uygulamaya sokulan toplu taşıma sistemi,
- Yetersiz ve yanlış iskele düzenlemeleri,
- Vapur ve motor seferlerine ilişkin sorunlar,
- Adakart uygulaması ve vapur ücretlerindeki artışlar nedeniyle ulaşım maliyetlerinin artması.

Fotoğraflar: Adalar Sivil İnsiyatifi

Sürdürülebilir Adalar Ulaşım Planı (SAUP)

Sonuç olarak, Adalar'da tüm ulaşım türlerinin bir arada ele alındığı, katılımcı ve şeffaf bir süreçle hazırlanacak bir "sürdürülebilir ulaşım planı" gerekmektedir.

Fotoğraflar: Adalar Sivil İnsiyatifi

Sürdürülebilir Adalar Ulaşım Planı (SAUP)

Adaların temel özellikleri:

- Yüzölçümleri çok küçük (Yerleşim olan 5 ada: 10,7 km², %50 Büyükada)
- Anakaraya çok yakın ve kolay erişilebilir,
- Doğal ve kültürel bir miras olarak korunması gereken bir coğrafya,
- Güçlü bir mevsimsel ziyaretçi baskısı,
- Yaz/turizm ve kış mevsimleri için farklı çözüm ihtiyacı,
- Devamlı yaşayanlar (sakinler) ve ziyaretçiler için farklı çözüm ihtiyaçları,
- Düşük nüfus yoğunluğu (yerleşik nüfus) ve yüksek ziyaretçi talepleri,
- Eğitim ve gelir düzeyi yüksek yerleşik nüfus,
- Yaşlanan yerleşik nüfus,
- Fayton, yaya ve bisikletli (motorsuz) ulaşım dayanan iç ulaşım sistemi,
- Yüksek deprem riski.

Image 11: The electric mini-bus in Rethymno

Source: <https://mietsel.gr/>

Image 21: Electric microcars on the island of Chalki

Source: <https://bit.ly/45kj29z>

Sürdürülebilir Adalar Ulaşım Planı (SAUP)

Ulaşım Çözümlerinin Başlıca Özellikleri:

- Yaya/bisiklet öncelikli ulaşım sistemi,
- Hafif ve esnek bir toplu taşıma sistemi, esnek ve talebe göre değiştirilebilir işletme programları,
- Doğal ve kültürel bir mirasa uygun ulaşım altyapısı ve araçlar,
- Mevsimsel ziyaretçi baskısını azaltacak talep yönetimi politikaları,
- Yaz/turizm ve kış/turizm dışı mevsimler için farklı ulaşım arzı ve dolaşım şemaları,
- Yerleşik nüfus ve ziyaretçiler için farklı ulaşım çözümleri,
- Yaşlılar, engelli bireyler, çocuklu aileler için özel çözümler,
- Talep tabanlı hareketlilik uygulamaları,
- Hafif, esnek ve afete dayanıklı bir lojistik sistem
- Anakara ile deniz ulaşımı için erişilebilir ve ödenebilir düzenlemeler,
- Güçlü paydaş katılımı (Yerleşik nüfus, ziyaretçiler, turizm ve ulaşım sistemi işletmecileri),
- Güçlü denetim,
- Gerçek zamanlı izleme ve değerlendirme yapısı,
- Yasal ve kurumsal düzenlemeler, kurumlararası işbirliği.

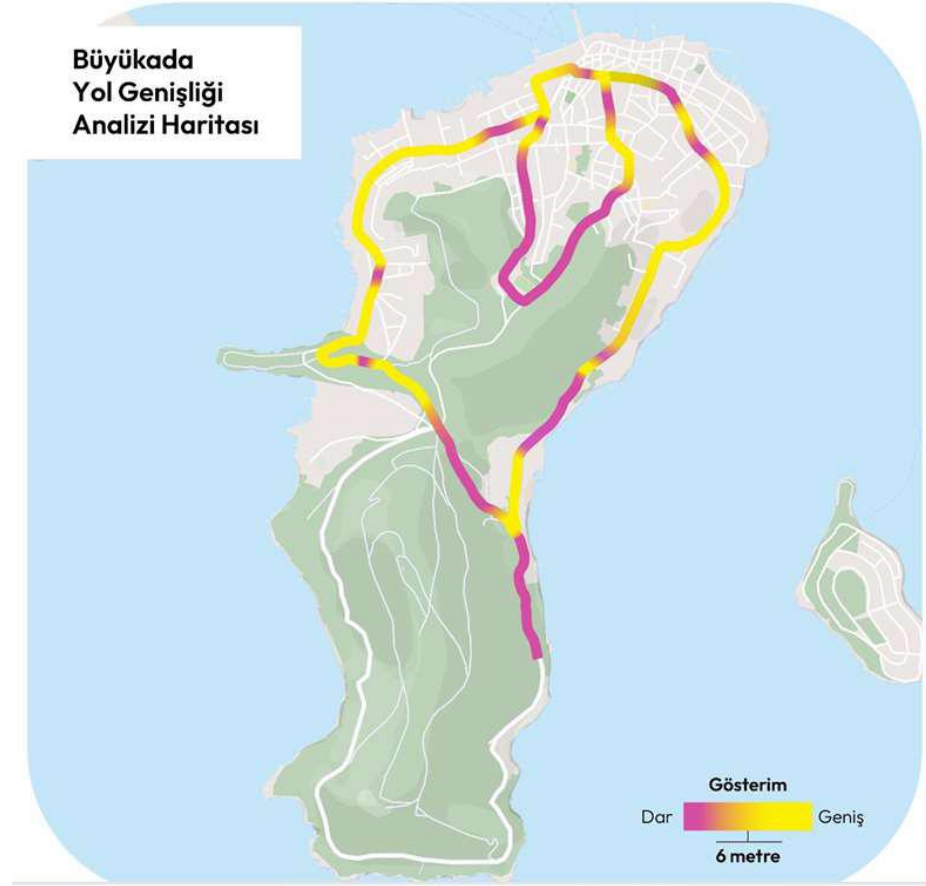

Source: <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/>

Yol Kademelenmesi

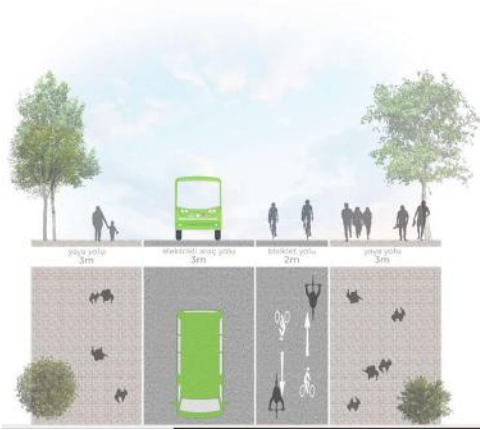

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Öneri Yol Tip Enkesitleri (11 m.)

11m genişliğinde ayrılmış bisiklet yolu bulunan yol tip enkesiti

9m genişliğinde elektrikli araç ve bisiklet paylaşımlı yol tip enkesiti

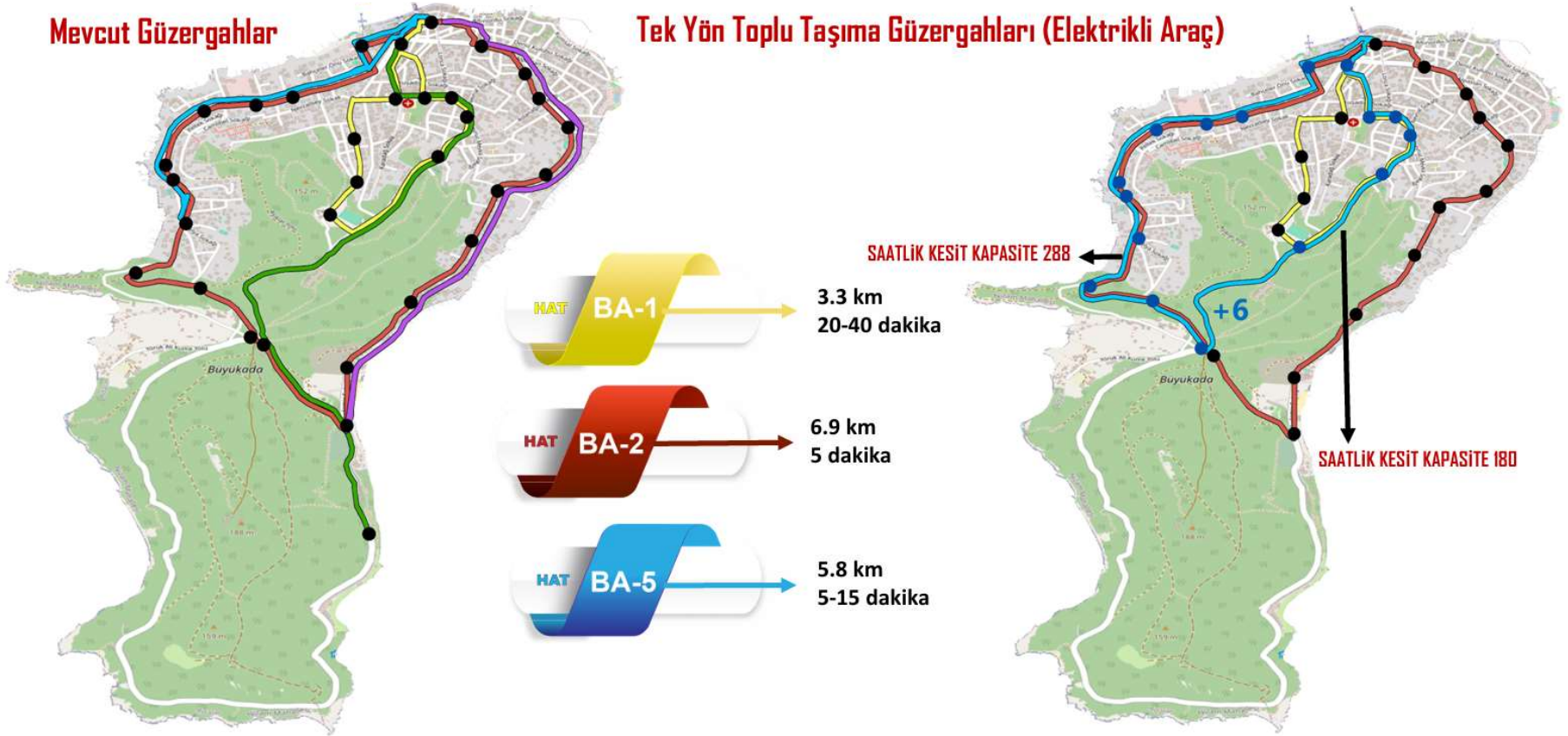

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

6m genişliğinde elektrikli araç ve bisiklet paylaşımlı yol tip enkesiti

Öneri Toplu Taşıma Sistemi

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Bisikletli Ulaşım Sistemi (Mevcut Durum)

- 15,7 km paylaşımlı bisiklet yolu,
- 8 adet bisiklet park alanı,
- 21 adet bisiklet kiralama işletmesi,
- 2000 kiralanabilir bisiklet.

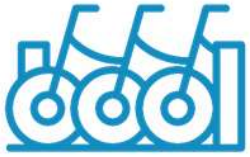
Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Yaya ve Bisiklet Odaklı Stratejiler

- Yayanın hareket konforunu, erişilebilirliğini ve güvenliğini artıran tasarımlar yapılması
- Ada içindeki yollar yaya öncelikli olup, bisiklet ve elektrikli toplu taşıma araçlarının yol kullanımlarında yaya ile paylaşım kurallarının tanımlanması
- Yollarda bireysel ve toplu ulaşım araçlarının yol kullanım haklarının zaman ve mekân boyutunda sınırlandırılması
- Yayanın Ada merkezi ile yürüme mesafesini artıran ve bu nedenle yürüme dışındaki ulaşım modlarına talep yaratan yapı ve işyeri ruhsatlarına izin verilmemesi

- Kiralık bisiklet hizmeti sağlayan özel işletmelerin tek bir çatı altında toplanıp, denetleme yetkisinin İSPARK'a verilmesi,
- Mevcutta yaklaşık 2000 adet bulunan kiralık bisikletlerin sayısının azaltılması
- Kiralık bisikletlerin denetiminin ve sirkülasyonunun sağlanabilmesi için bisikletlere GPS cihazı takviye edilmesi
- Bisiklet yoğunluğunun önüne geçebilmek için anlık kiralık bisiklet sayısının sınırlandırılması
- Kiralık bisikletlere coğrafi çitleme yapılarak yaya yoğun bölgelere girişinin engellenmesi
- Bisiklet yollarında ilgili yatay ve düşey işaretlemelerin yapılması
- Elektrikli toplu ulaşım için ayrılmış yolları kamusal araçlarında (itfaiye, ambulans, polis vb.) kullanabilmesi için adaya özel küçük boyutlu araçların tahsis edilmesi
- Bireysel elektrikli araçların sayısının azaltılabilmesi amacıyla ada halkının elektrikli bisiklete teşvik edilmesi,
- Ada halkının kiralık bisiklet sistemine erişiminin uygun fiyatlandırma ve abonelik sistemi ile kolaylaştırılması,
- Donatı alanları gibi stratejik bölgelerde ada halkının kullanabilmesi amacıyla bisiklet park alanlarının yapılması

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Ziyaretçi Yönetimi Politikaları

- Ziyaretçi talebinin kısıtlanması ve zamana yayılması,
- Fiyatlandırma (Zirve günler için toplu taşıma ve etkinlik fiyatlaması, turist vergisi),
- Erişim ve ulaşım kapasitesinin kısıtlanması,
- Ziyaretçiler için seçenek çekim olanakları/yerleri yaratmak,
- Belirlenen güzergahlarda gerçek zamanlı dijital uygulamalar ile kalabalığın izlenmesi ve ziyaretçilerin yönlendirilmesi,
- Doğal ve kültürel mirasın korunması için güçlü ve caydırıcı düzenlemeler ve denetimler,
- Yerel paydaşların ve ziyaretçilerin eğitimi için kampanyalar, sertifika ve tanıtım programları,
- Kapsamlı turizm yönetimi planlaması (Yeme-içme, konaklama ve ulaştırma işletmeleri),
- Sürdürülebilir yönetim politikalarının uygulanması için ekonomik teşvik olanakları.

Turist Ziyaretçi Yönetimi Örnekleri

Venedik, günübirlik ziyaretçilerden turist vergisi alan dünyadaki ilk Şehir olmuŐtur. Turist yoğunluğunun yüksek olduğu, 25 Nisan-14 Temmuz tarihleri ve 08.30 - 16.00 saatleri arasında Venedik ile Venedik Lagünü'ndeki küçük adalar bölgesinde, günübirlik ziyaretçilerden 5 Euro giriş  creti alınmaktadır. Bu uygulamaya ek olarak, Venedik'i ziyaret eden tur gruplarının büyüklüğünü 25 kiŐi olarak sınırlayan yeni kurallar getirmiŐtir.

Mallorca, turist yoğunluğunu dengelemek amacıyla, kiŐ turizmi ön plana çıkarılarak "KiŐın Daha İyi" kampanyası uygulamıŐtır.

Transport and Tourism

Yunanistan'ın turistik adası Santorini'de, somut bir  nlem olarak kruvaziyer sayısına günlük sınırlama getirilmiŐ ve bu uygulamanın günübirlik kruvaziyer ziyaretçilerinin sayısını sınırlamada etkili olduğu görülmüŐtür.

İtalya Cinque Terre'de, aşırı kalabalık sorunu hakkında farkındalığı arttırmak amacıyla, belirli güzergahlardaki insan sayısını anlık olarak belirlemeye olanak tanıyan "sayım sistemleri" kurmuŐtur. Turistlerin güzergahlardaki kiŐi sayısını anlık olarak görebilmeleri ve katılmak istediklerinde rezervasyon yapabildikleri bir mobil uygulama geliŐtirilmiŐtir.

Adalarda Uygulanabilecek Ziyaretçi Yönetimi Yaklaşımları

ERİŞİMİ VE FAALİYETLERİ SINIRLANDIRMAK

- Büyükada'daki bazı turistik etkinliklerin sınırlandırılması ve yapılacak etkinliklerin hafta içi planlanması.
- Doğal sit, kıyı ve orman alanlarında yeni turizm çekim alanlarının oluşturulmaması.
- Adalar'a özgü turizm hizmet ve kalite standartlarının belirlenmesi, günübirlik tesis alanları ve turizm tesisleri için denetimlerin sağlanması.
- Ulaşımın ücretsiz olduğu günlerde, Büyükada'daki toplu taşımanın ve adaya ulaşım sağlayan denizyolu ulaşımının ücretsiz ulaşım uygulamasından muaf tutulması.
- Deniz ulaşımı için kapasite sınırının getirilmesi ve ek deniz taşımacılığı seferlerinin engellenmesi.
- Büyükada'nın turistik amaçlı taşıma kapasitesinin belirlenmesi ve rezervasyon sistemi getirilerek, adaya gelen ziyaretçilerin kısıtlanması.
- Büyükada'nın belirli bölgelerinde, turizm alanlarındaki gelişimin ve turist sayısının sınırlandırılması.

ZİYARETÇİLERİ ZAMAN İÇİNE YAYMAK

- Ziyaretçilerin, Ada'nın yoğun olmadığı saatlerde Ada'ya gelmelerinin teşvik edilmesi.
- Ada'ya giden vapur seferlerinin zirve saatler dışında günün belirli zaman dilimlerine dağıtılarak zirve saatlerdeki yoğunluğun azaltılması.
- Ada'dan dönüş yapacak vapur seferlerinin düzenlenmesi ve motor-vapur saatlerinin çakışması engellenerek, iskele çevresinde oluşan 16.00-19.00 saatleri arasındaki yoğunluğun azaltılması.
- Ada'ya gelen ziyaretçilere zaman kısıtı getirilmesi ve aşılması durumunda, ücretlendirmeye tabi tutulması.

ARZ VE TALEBİ DENGелеMEK İÇİN FİYATLANDIRMA AYARLAMAK

- Yoğun günlerdeki talebi dengelemek amacıyla, İETT ve şehir hatlarının ücretlerinde düzenleme.
- Doğal sit alanlarına girişlerin ücretlendirilmesi ve mevcut alanların giriş ücretlerinde artış yapılması.
- Ziyaretçilerden adaya verdikleri ekonomik, sosyal ve çevresel etkinin parasal olarak karşılığının talep edilmesi amacıyla turist vergisinin getirilmesi.

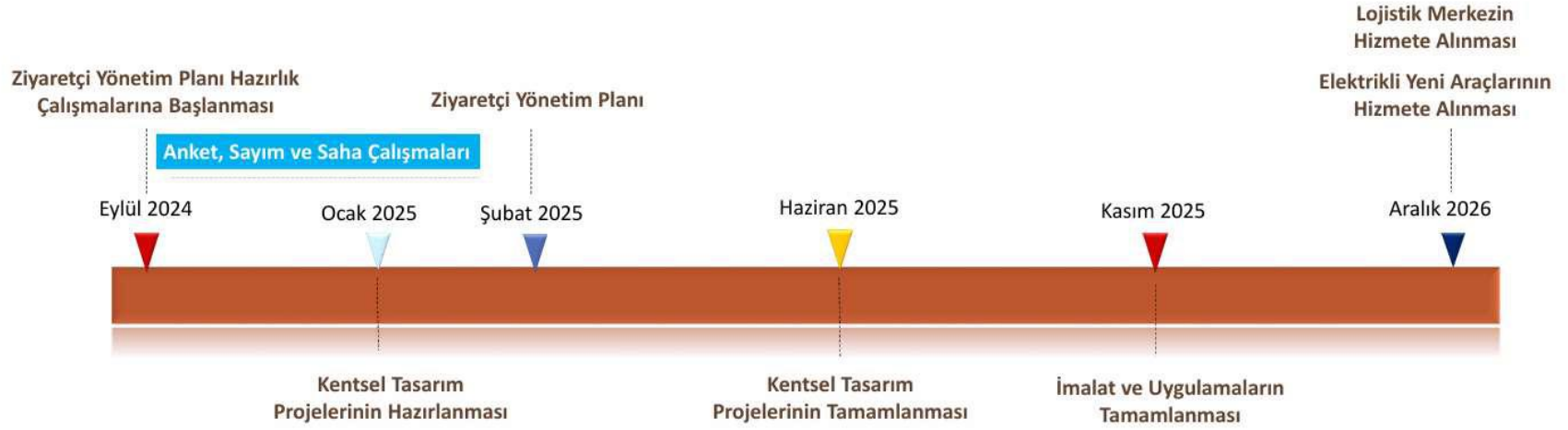
KAFE, RESTORAN VE OTEL ARZININ DÜZENLENMESİ

- Büyükada iskele çevresinde toplanan kafe, restoran ve marketlerin müşteri sayısına sınırlama getirilmesi.
- Airbnb'nin veya ev pansiyonculuğunun kontrol altına alınması, vergilendirilmesi, yasal olmayan kiralama engellenmesi.

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Zaman Çizelgesi

Kaynak: Adalar Ulaşım Eylem Planı (Taslak), İBB, 2024.

Teşekkürler...